

OPPONENSI VÉLEMÉNY

Nógrádi Judit:

AZ EURÓPAI UNIÓ INTERVENCIÓS RENDSZERÉNEK HATÁSAI A KUKORICA ÉS AZ ÉTKEZÉSI BÚZA PIACON MAGYARORSZÁGON

című doktori (PhD) értekezéséről.

Az értekezés témájának újszerűsége, jelentősége:

A Jelölt témaválasztása aktualitás, több oldalról is alátámasztható. Egyrészt a szabad piac tökéletlensége miatti termelés-ár-kereslet rendszerében jelentkező hullámzások csillapítása miatti igény ezt valószínűsíti. A piac szabályozásának szükségessége nem kérdés többé – főleg az 1929-33-as nagy gazdasági világválság, illetve a jelenben kialakult recesszió okán – inkább annak mértékében lehet vita a gazdasági szereplők között. Az Unióban és jogelődjében az EGK-ban bevezetett kvótarendszer és intervenciós szabályozás ezt hivatott szolgálni, a hullámzásokra különösen érzékeny mezőgazdasági területen.

Hazánkban az agrárágazat GDP-ből való részesedése és a foglalkoztatási struktúrában betöltött szerepe folyamatosan csökkent. Azonban a magyar gazdaságban mégis jelentős szerepet tölt be a vertikális kapcsolatok révén, ugyanis az agrobusiness aránya és a külkereskedelemben betöltött szerepe jelentős. Manapság az ágazat jelentősége ismét nő, a GDP-ből való részesedése emelkedik és a külkereskedelmi egyenlegben betöltött szerepe is felértékelődött.

A Jelölt témaválasztása különösen azért érdekes, mert az uniós szabályozás hatását egy tagország példáján keresztül mutatja be.

A feldolgozott szakirodalom színvonala:

Jelölt a munkahelyi vitára benyújtott anyagban sokoldalú forrásmunkát prezentál. A hivatkozott forrásmunkák száma 119, amivel Jelölt növelte a munkahelyi vitára benyújtott anyaghoz képest (109) a szakirodalmak mennyiségét. Ezen kívül 21 internetes honlapot tekintett át, valamint feldolgozta a témához kapcsolódó jogszabályokat is. Ebben a témakörben 24 Közösségi Rendelet, 3 Törvény, 10 Kormányrendelet, 8 FVM/VM Rendelet és 124 MVH Közlemény gazdagítja a feldolgozott szakirodalmat. A hivatkozások pontosak, visszakereshetőek a szövegben és - nagyon helyesen - több kapcsolódó módszertani (közgazdaságtani és statisztikai) művet is feltüntet a bibliográfiában.

A választott adatbázis és módszertan:

Munkájában elsőként a hazai és nemzetközi szakirodalmat tekintette át különös figyelmet szentelve az elemzéseknek, a tudományos értekezéseknek, a konferencia kiadványoknak, valamint a különféle jogszabályoknak.

Az adatbázisok területén is körültekintő feldolgozást végzett. Munkája során többek között figyelembe vette a FAOSTAT, az EUROSTAT, az OECD, a KSH, az AKI, stb. adatbázisait.

A módszerek közül az egyszerű elemzési eszközökön túl a regresszió-analízist (többváltozós regresszió) és idősor-elemzést (idősor-modellek) használt. Az adatok rendezését és elemzését Excel, SPSS és Eviews7 programcsomagokkal végezte.

Táblázatok, ábrák:

A dolgozat a mellékletek nélkül 101 számozott ábrát és 53 táblázatot tartalmaz. A munkahelyi vitaanyaghoz képest (59 ábra, illetve 37 táblázat) ez jelentős bővülést mutat. Ezek pontosak, tartalmazzák a táblázatok és ábrák szerkesztésével kapcsolatos követelményeket, mint a cím, évszám, forrás, stb. feltüntetése. Informatívak, jól tükrözik a Jelölt mondanivalóját, a színes ábrák esztétikailag is emelik a dolgozat színvonalát.

A dolgozat szerkezeti felépítése, külső megjelenése:

A dolgozat struktúrája megfelel a Pannon Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola szabályzatában rögzített kívánalmaknak. A munka jól tagolt, a fejezeteket és a fejezetrészeket a Jelölt decimális rendszerben, jól áttekinthetően osztja fel.

A következtetésekkel, javaslatokkal, új tudományos eredményekkel és az összefoglalással együtt a disszertáció 204 számozott oldalból áll. A munkahelyi vitára bocsátott anyagnál (151 oldal) ez lényegesen terjedelmesebb és az angol nyelvű összefoglalót is pótolta a Jelölt. A dolgozat fő fejezetében (4. fejezet), a Jelölt 92 oldalon keresztül (a teljes dolgozat 45%-a) ismerteti az eredményeit.

A dolgozat struktúrája, a fejezetek egymáshoz viszonyított terjedelme egy arányaiban is megfelelő munkát jelez.

Néhány részletes észrevétel:

Opponens véleményét elfogadva Jelölt módosította a disszertáció eredeti címét.

A nyilvános vitán kifogásolt részeket javította, úgymint: a táblázatok adatainak rendezése, a duplikációk eltüntetése, a felesleges részek elhagyása, helyesírási hibák kijavítása (csak elvétve található helyesírási hiba).

Továbbra is fenntartom azon véleményemet, hogy az SPSS outputokat elég lett volna a mellékletben feltüntetni.

A második melléklet (Appendix) megjelenítése (EXAMINE VARIABLES) véleményem szerint elhagyható lett volna.

Az elemzések során STEP-WISE regresszió-analízist futtatott és ezt kiegészítette a főkomponens elemzéssel. Véleményem szerint logikusabb lett volna először a főkomponens- (esetleg faktor-?) analízist elvégezni és utána lefuttatni a megmaradt változókkal a regresszió-analízist, amire a Szerző utalt is.

Véleményem szerint a téziseket külön fejezetben célszerűbb lett volna kiemelni.

Publikációs teljesítmény:

A publikációs teljesítménye megfelel a Pannon Egyetem Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola követelményeinek. Összesen 13 cikke (ebből 5 idegen nyelvű) jelent meg tudományos folyóiratokban, 17 publikációja jelent meg tudományos konferenciák kiadványaiban (ezekből 6 idegen nyelven), valamint 3 konferencia előadása volt még (ebből 1 idegen nyelven).

Új és újszerű tudományos eredmények:

A Jelölt a végleges változatban 5 új tudományos eredményt sorol fel, ezek lényege a következő:

- Felállítható egy olyan modell, amivel előre jelezhetőek a magyar búza és kukorica ármozgásai.
- Az EU-s csatlakozást követően csökkent a búza és kukorica árának volatilitása.
- A termelők értékesítési biztonságára pozitív hatással volt az intervenció.
- A termelő kiszolgáltatottsága csökkent az intervenció hatására.
- Az exportszállítási útvonalaktól messzebb eső területeken hátrányosabb helyzetben vannak a gabonatermelők.

Jelölt a téziseket átalakította a munkahelyi vita során tett észrevételek alapján. Az első, a második és az ötödik tézis önállóan megállja a helyét. Véleményem szerint a harmadik és a negyedik tézis összevonható.

Általános vélemény:

A dolgozat a **Jelölt saját** kutatásain alapuló **munkája**.

A disszertáció **új tudományos eredményeit a fenti megállapításokkal fogadom el.**

A Jelölt **publikációs tevékenysége megfelel** a Pannon Egyetem Gazdálkodás-és Szervezéstudományok Doktori Iskola Tanácsa által előírt követelményeknek.

Mindezek figyelembe vételével a Jelölt munkáját nyilvános védeésre javasolom, és eredményes védeés esetén számára a doktori (PhD) fokozat odaítélését támogatom.

Veszprém, 2014. december 02.

Dr. habil. Molnár Tamás
egyetemi docens